

יד מהרש"א

מסכת כתובות

פרק אף על פי

חלק ב'

דף נח: - דף סה:

August 21, 2011

© Yechezkel Folger 2011

Table of Contents

דף נח:.....	3
רש"י ד"ה לעולם במעלה ותד"ה מתוך ותד"ה במעלה.....	3
דף נט:.....	12
תוספות ד"ה אינו צריך להפר.....	12
תוספות ד"ה שמא יגרשנה.....	14
תוספות ד"ה לכשאקחנה וגמרא ונקדשו מהשתא ותד"ה שדה זו ותד"ה קונמות.....	16
דף נט:.....	22
גמרא ונקדשו מהשתא ותוספות ד"ה שדה זו ות"ה קונמות.....	22
תוספות ד"ה כגון שנדרה.....	23
דף ס:.....	25
תוספות ד"ה יכול יהא.....	25
תוספות ד"ה גונח יונק.....	28
דף ס:.....	30
תוספות ד"ה אמר רב נחמן.....	30
תוספות ד"ה הלכתא.....	33
דף סא:.....	35
רש"י ד"ה אבל מוזגת.....	35
תוספות ד"ה הכניסה לו שפחה אחת.....	36
תוספות ד"ה מחלפא.....	37
דף סא:.....	38
תוספות ד"ה לא ליתן.....	38
תוספות ד"ה הלכה.....	39
דף סב:.....	40
תוספות ד"ה והתניא.....	40
דף סג:.....	41
תוספות ד"ה רב הונא ובא"ד דאינה חולה כל כך.....	41
דף סג:.....	44
תוספות ד"ה ואינהו.....	44
תוספות ד"ה אבל אמרה.....	47
דף סד:.....	49
תוספות ד"ה תבע לחלוץ.....	49
דף סד:.....	51
רש"י ד"ה לבית המנוגע.....	51
רש"י ד"ה תמני סעודות.....	52
דף סה:.....	57
תוספות ד"ה אחרי.....	57
תוספות ד"ה ונותנין לה.....	58

דף נח:

רש"י ד"ה לעולם במעלה ותד"ה מתוך ותד"ה במעלה

לשון מהרש"א

[דף נח עמוד ב] בפרש"י בד"ה לעולם במעלה כו' וה"ה נמי דמצי לאוקמא כשאין מעלה לה מזונות ומעלה כו' עכ"ל ביאור דבריו דמצי לאוקמא כשאין מעלה לה מזונות ומעלה לה מעה כסף ורב סבר מזונות תחת מותר ומעה תחת מעשה ידיה ורב אדא סבר מזונות תחת מעשה ידיה ומעה תחת מותר והא דקאמר לעיל לרב תקנו מזונות תחת מעשה ידיה היינו תחת מותר מעשה ידיה כדקאמר לקמן לרב אדא אלא משום דאוקי רישא בניזונת לרב להכי אוקי סיפא נמי בניזונת זהו שיטת רש"י אבל התוס' לא ניתא להו פירוש רש"י דא"נ דמוקי לה רישא לרב בניזונת לאו במעלה לה מזונות איירי דא"כ אמאי עושה ואוכלת אלא בניזונת שחפץ לזונה והיא אינה רוצה והיינו דאינו מעלה לה מזונות ולא מעה כסף כמ"ש התוספות לקמן בהדיא לרב ולא מוקי הכא בכה"ג דמעלה לה מזונות ולא מעה כסף אלא לרב אדא ודו"ק:

תוס' בד"ה מתוך שיכול לכופה כו' ומתני' כו' מוקי לה כרב אדא כו' עכ"ל דע"כ כיון דס"ל שיכול לכופה למעשה ידיה ולמותר הא דמותר קדוש לר' מאיר היינו אפילו מחיים כדקאמר רב אדא וא"כ ברישא דקתני עושה ואוכלת מוקי לה נמי כרב אדא כמו שיתבאר לקמן לרב אדא וק"ל:

בד"ה במעלה לה מזונות כו' לא מצי מוקמי לה במעלה כו' אלא כו' בשאין מעלה כו' עכ"ל ודלא כפרש"י שפני' דלרב ושמאל נמי מוקמי לה במעלה כו' כמ"ש לעיל ואין להקשות לדברי התוס' כיון דלא מוקמינן לה במעלה כו' אלא לרב אדא אמאי לא מוקי לה לרב אדא באין מעלה לה מזונות ומעלה לה מעה וסבר נמי דמזונות תחת מעשה ידיה ומעה תחת מותר די"ל כמ"ש התוס' לרב דדוחקיה לאוקמא בלאחר מיתה משום דאין רגילות שיעלה לה מעה ולא יעלה לה מזונות ומיהו מדלא הקשו כן התוס' בפשיטות לרב אדא אלא לרב נראה דלרב אדא ניתא להו דלא מוקמינן לה בהכי דאם כן במאי פליג רב אדא עליה דרב דהא לרב נמי אי הוה מעלה לה מעה כסף הוה המותר מחיים קדוש ודו"ק:

1) First הקדמה

a) every week מעה כסף must give מזונות to his wife and he also needs to give her a

2) Second הקדמה

a) The גמרא assumes at first that

i) In exchange for his מזונות the בעל is זוכה to מעשה ידי' that שיעור were מתקן

ii) And in exchange for his מעה כסף the בעל is זוכה to any מותר over this שיעור

b) But פפא in the מסקנא establishes that there's a שיטה that the reverse is true

i) For מעה כסף the בעל is זוכה to מעשה ידי' that שיעור were מתקן

- ii) For מותר over this שיעור the בעל is זוכה to any מותר
- 3) Third מהרש"א based on הקדמה
- a) רב הונא אמר רב
- i) יכולה אשה לומר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה
- ii) ויכולה אשה לומר לבעלה איני לוקחת מעה כסף ואיני נותנת לך מותר
- b) ריש לקיש
- i) אין אשה יכולה לומר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה
- ii) ואין אשה יכולה לומר לבעלה איני לוקחת מעה כסף ואיני נותן לך מותר
- iii) Instead
- (1) מותר and מעשה ידי' to give him the אשה כופה בעל (1)
- (2) מעה כסף and מזונות to accept she refuses even if (2)
- 4) משנה
- a) רישא
- i) המקדיש מעשה ידי אשתו הרי זו עושה ואוכלת
- ii) Because
- (1) בעל doesn't belong to מעשה ידי' where משנה deals with (1)
- (2) and בעל can't be מקדיש what doesn't belong to him (2)
- b) סיפא
- i) חל the הקדש is מאיר ר' says the מותר then מקדיש was בעל If (i)
- 5) גמרא on the רישא
- a) because בעל don't belong to the אשה of מעשה ידי' (a)
- i) "בזונת" משנה deals with the (i)
- (1) איני נזונת ואיני עושה אשה said but רוצה לזונה was בעל Meaning that (1)
- (2) רב הונא אמר רב that רב הונא אמר רב agrees with משנה the And (2)
- b) תוספות emphasizes that (b)
- i) איני נזונת ואיני עושה אשה didn't say the fact in If (i)
- ii) מעלה לה מזונות בעל was in fact (ii)
- iii) Then (iii)
- (1) בעל and his הקדש would belong to מעשה ידי' that פשיטות a It would be (1)
- (2) הרי זו עושה ואוכלת wouldn't say משנה the And (2)
- c) Now (c)
- i) ריש לקיש for (i)

- (1) who disagrees with רב הונא אמר רב and says that an אשה can't say איני נזונת ואיני עושה
- (2) so that if the רישא were to deal בזונת the מעשה ידי' would have belonged to בעל and his הקדש would have been חל
- ii) the רישא must deal with "באינה נזונת"
- (1) meaning that בעל was לזונה or had no נכסים
- (2) and that's why מעשה ידי' belong to the אשה and why בעל can't be מקדיש the מעשה ידי'
- d) the גמרא then asks to ריש לקיש
- i) "בשאינה נזונת מאי למימרא" meaning that
- (1) פשיטות that it's באינו נזונת
- (a) בעל don't belong to מעשה ידי'
- (b) and that עושה ואוכלת because his הקדש isn't חל
- e) The גמרא answers that "סיפא איצטריכא לי"
- 6) on the משנה of the סיפא of גמרא
- a) רב ושמואל
- i) מותר the יורש בעל is when לאחר מיתה קדוש
- ii) because until then בעל doesn't own the מותר and can't be מקדיש the מותר
- b) רב אדא בר אהבה
- i) בחיים because בעל owns the מותר even while the אשה is בחיים
- 7) of the המשך of גמרא
- a) רב אדא בר אהבה and of רב ושמואל of שיטות of רב פפא by ביאור
- b) A table below summarizes the ביאור
- c) Part 1
- i) רב ושמואל say that
- (1) תקנו מזונות תחת מעשה ידי' ותיקנו מעה כסף תחת מותר
- ii) רב אדא בר אהבה says that
- (1) תקנו מעה כסף תחת מעשה ידי' ותיקנו מזונות תחת מותר
- d) Part 2
- i) רב הונא אמר רב and רב אדא בר אהבה and רב ושמואל all agree with רב
- (1) It follows for רב ושמואל that
- (a) Where בעל is לזונה the אשה can say עושה ואיני נזונת
- (b) Where בעל is לה מעה כסף the אשה can say איני לוקחת מעה כסף ואיני נותן מותר

- (2) And it follows for רב אדא בר אהבה that
- (a) Where בעל is חפץ לזונה the אשה can say מותר
 - (b) Where בעל is חפץ לתת לה מעה כסף the אשה can say איני לוקחת מעה כסף ואיני עושה
- ii) We've established that רב הונא disagrees with ריש לקיש
- (1) It follows for ריש לקיש that
 - (a) Where בעל is חפץ לזונה or מעה כסף לתת לה the אשה can't say איני מותר
 - (b) And we're מותר מעשה ידי to give him אותה כופין
- e) Part 3
- i) רש"י says רב פפא says for רב ושמואל that
 - (1) מעלה לה מזונות ולא מעלה לה מעה כסף משנה deals with
 - ii) רב ושמואל says רב פפא says for תוספות
 - (1) לא מעלה לה מזונות ולא מעלה לה מעה כסף משנה deals with
 - iii) רש"י and תוספות agree that רב אדא בר אהבה says for רב פפא that
 - (1) מעלה לה מזונות ולא מעלה לה מעה כסף משנה deals with
- f) part 4 – the משנה of רב ושמואל in שיטת ביאור of רב פפא of מסקנא
- i) משנה of רישא
 - (1) For תוספות
 - (a) because מעשה ידי חל on הקדש isn't
 - (b) מעלה מזונות wasn't בעל and תחת מעשה ידי is מזונות רב ושמואל say
 - (2) and תוספות says that
 - (a) since רב מעשה ידי חל on הקדש isn't we don't understand why רש"י For
 - (b) מעלה בעל was agree that רב ושמואל רש"י says that according to פפא מזונות
 - ii) משנה of סיפא
 - (1) Both for רש"י and for תוספות
 - (a) because קדוש מחיים isn't מותר that we understand
 - (b) מעלה מעה כסף wasn't בעל and תחת מותר is מעה כסף רב ושמואל say
- g) part 5 – the משנה of רב אדא בר אהבה in שיטת ביאור of מסקנא
- i) משנה of רישא
 - (1) because מעשה ידי חל on הקדש isn't We understand that
 - (2) מעלה מעה כסף wasn't בעל and תחת מעה כסף is מעשה ידי רב אדא בר אהבה says
 - ii) משנה of סיפא

(1) We understand that מותר is קדוש מחיים because

(2) מעלה מזונות בעל and תחת מזונות מותר say רב אדא בר אהבה

h) By way of review

טבלא א' שיטת רב פפא להבנות רש"י ותוספות						
1	רש"י	לרב ושמואל	רישא: מקדיש מעשה ידי עושה ואוכלת ולא חל הקדישו	תקנו מזונות תחת מעשה ידי	מעלה לה מזונות דהיינו דחפץ לזונה ולא אמרה איני ואיני	ומקשי תוספות כיון דמעלה לה מזונות ולא אמרה איני נזונת וכי' מדוע לא חל הקדש
2	לתוספות	לרב ושמואל	רישא: מקדיש מעשה ידי עושה ואוכלת ולא חל הקדישו	תקנו מזונות תחת מעשה ידי	לא מעלה לה מזונות דהיינו או דלא חפץ לזונה או בשנזונת ואמרה איני ואיני	וכיון דלא מעלה מזונות מובן דמעשה ידי' שלה ולא חל הקדש
3	בין לרש"י בין לתוס'	לרב אדא בר אהבה	רישא: מקדיש מעשה ידי עושה ואוכלת ולא חל הקדישו	תקנו מעה כסף תחת מעשה ידי	לא מעלה לה מעה כסף דהיינו או דלא חפץ לתת לה או דחפץ ואמרה איני ואיני	כיון דלא מעלה מעה כסף מובן דמעשה ידי' שלה ולא חל הקדש
4	בין לרש"י בין לתוס'	לרב ושמואל אליבא דר' מאיר	סיפא: מקדיש מותר קדוש לאחר מיתה	תקנו מעה כסף תחת מותר	לא מעלה לה מעה כסף דהיינו או דלא חפץ לתת לה או דחפץ ואמרה איני ואיני	מותר לאו דידה' הוא ולכן אינו קדוש עד לאחר מיתה
5	בין לרש"י בין לתוס'	לרב אדא בר אהבה אליבא דר' מאיר	סיפא: מקדיש מותר קדוש מחיים לרב אדא בר אהבה	תקנו מזונות תחת מותר	מעלה לה מזונות דהיינו דחפץ לזונה ולא אמרה איני ואיני	מותר דידה' הוא ולכן קדוש מחיים

8) מהרש"א as explained by ד"ה מתוך שיכול לכופה at תוספות

a) הקדמה

i) We've established that

(1) איני ואיני says that an אשה can't say ריש לקיש

(2) So that

(a) מותר and מעשה ידי' is זוכה בעל

(i) מעה is חפץ בעל and (meaning that חפץ לזונה is בעל) בזונת כסף

(ii) And it doesn't matter that she says איני ואיני

b) שאלה

i) קדוש מחיים isn't מותר that סיפא רב ושמואל agree with ריש לקיש

c) תשובה

i) Based on the הקדמה

(1) For ריש לקיש the only reason why the מותר wouldn't be קדוש מחיים

(2) Can be that

(a) תחת מזונות is מותר – (לא חפץ לזונה meaning) בשאינה נזונת

(b) Or תחת מעה כסף is מותר – לא חפץ לתת לה מעה כסף

- ii) It follows that
 - (1) The אי בשאינה נזונת מאי that סוגיא earlier in the גמרא לקיש of קשיא to למימרא
 - (2) Would also be a סיפא from the ריש לקיש לקיש to קשיא
 - (3) And סיפא איצטריכא לי' that ריש לקיש could no longer answer
 - iii) So it must be that מותר the סיפא that in the רב אדא בר אהבה ריש לקיש agrees with ריש לקיש is קדוש מחיים
 - iv) Now
 - (1) In order to avoid unnecessary מחלוקות
 - (2) It's מסתבר that
 - (a) תחת מעשה ידי' is מעה כסף that רב אדא בר אהבה ריש לקיש also agrees with ריש לקיש and תחת מותר is מזונות
 - (b) so that ריש לקיש can agree with רב אדא בר אהבה also on the ביאור of the רישא
- 9) ד"ה לעולם in מהרש"א as explained by רש"י of המשך
- a) We've established that רב אדא בר and רב ושמואל both for משנה רש"י says that where מעלה לה מזונות ולא מעלה לה מעה כסף מעלה לה מזונות
 - b) מהרש"א of רש"י to his own שיטה as explained by
 - i) Instead of saying as in table 1 that
 - (1) for all מאן דאמרי the משנה מעלה לה מזונות ולא מעלה לה מעה מעלה לה מזונות
 - (2) And that
 - (a) רב ושמואל say that
 - (i) תקנו מזונות תחת מעשה ידי' ותיקנו מעה כסף תחת מותר
 - (ii) רב אדא בר אהבה says that
 - (i) תקנו מעה כסף תחת מעשה ידי' ותיקנו מזונות תחת מותר
 - ii) Why didn't רב פפא say the reverse as in table 2
 - (1) for all מאן דאמרי the משנה מעלה לה מזונות ומעלה לה מעה מעלה לה מזונות
 - (2) And that
 - (a) רב אדא בר אהבה says that
 - (ii) תקנו מזונות תחת מעשה ידי' ותיקנו מעה כסף תחת מותר
 - (i) רב ושמואל say that
 - (i) תקנו מעה כסף תחת מעשה ידי' ותיקנו מזונות תחת מותר

טבלא ב' קושיית רש"י לעצמו לוקה רב פפא למשנה ככה						
1	רש"י	לרב ושמואל	רישא: מקדיש מעשה ידי עושה ואוכלת ולא חל הקדישו	תקנו מעשה כסף תחת מעשה ידי	מעלה מעשה כסף	קושיית תוספות דלעיל עולה אף למהלך זו
3	רש"י	לרב אדא בר אהבה	רישא: מקדיש מעשה ידי עושה ואוכלת ולא חל הקדישו	תקנו מזונות תחת מעשה ידי	לא מעלה לה מזונות	ומובן דמעשה ידי שלה וניחא דלא חל הקדישו
4	רש"י	לרב ושמואל אליבא דר' מאיר	סיפא: מקדיש מותר קדוש לאחר מיתה	תקנו מזונות תחת מותר	לא מעלה לה מזונות	מותר לאו דידי' הוי ולכן מותר לא קדוש אלא לאחר מיתה
5		לרב אדא בר אהבה אליבא דר' מאיר	סיפא: מקדיש מותר קדוש מחיים לרב אדא בר אהבה	תקנו מעשה כסף תחת מותר	מעלה לה מעשה כסף	וניחא דקדוש מחיים

c) רש"י of תירוך

- i) We established earlier that the initial מהלך of the רישא סוגיא assumes that the מעלה לה מזונות deals with
- ii) That's why רב פפא prefers a מהלך that says that בעל was מעלה מזונות in the רישא
- iii) And
 - (1) Once the רישא deals with מעלה לה מזונות
 - (2) There's no reason to be מחלק and say the סיפא deals with a different מציאות

10) מהרש"א as explained by ד"ה במעלה לה מזונות at תוספות

a) רש"י on קשיא

- i) We established earlier that the רישא
 - (1) deals with בזונות
 - (a) where בעל was חפץ לזונה but the אשה said איני נזונת ואיני עושה
 - (2) not with מעלה לה מזונות
 - (a) Where the אשה didn't say איני נזונת ואיני עושה and בעל was actually מזין the אשה
 - ii) Because
 - (1) Where בעל is actually מעלה מזונות and the אשה didn't say איני נזונת ואיני עושה
 - (2) It's a פשיטות that מעשה ידי belong to him and his הקדש is חל

11) ד"ה במעלה לה מזונות at תוספות of המשך

a) קשיא

- i) Why force רב ושמואל to say for ר' מאיר that ר' מאיר עד לאחר מיתה
- ii) When as in table 3 רב ושמואל can say that קדוש מחיים and the משנה deals with מעלה לה מעשה כסף ולא מעלה לה מזונות

טבלא ג' קושיית תוספות ד"ה במעלה לה מזונות שיטת רב פפא						
2	לתוספות	לרב ושמואל	רישא: מקדיש מעשה ידי עושה ואוכלת ולא חל הקדישו	תקנו מזונות תחת מעשה ידי	לא מעלה לה מזונות	ולכן ניהא הא דמעשה ידי שלה ולא חל הקדש
3	לתוספות	לרב אדא בר אהבה	רישא: מקדיש מעשה ידי עושה ואוכלת ולא חל הקדישו	תקנו מעה כסף תחת מעשה ידי	לא מעלה לה מעה כסף	מובן דמעשה ידי שלה וניהא דלא חל הקדישו
4	לתוספות	לרב ושמואל אליבא דר' מאיר	סיפא: מקדיש מותר קדוש מחיים	תקנו מעה כסף תחת מותר	מעלה לה מעה כסף	מותר דידי' הוי ולכן מותר קדוש מחיים
5	לתוספות	לרב אדא בר אהבה אליבא דר' מאיר	סיפא: מקדיש מותר קדוש מחיים לרב אדא בר אהבה	תקנו מזונות תחת מותר	מעלה לה מזונות	מותר דידי' הוי ולכן קסבר דקדוש מחיים

b) תירוץ

- i) We established in table 1 for תוספות that for רב ושמואל it must be that לא מעלה לה מזונות
- ii) It's not a רגילות that a person is מעלה מעה כסף but isn't מזונות
- 12) ד"ה במעלה לה מזונות at מהרש"א

- i) Why doesn't רב פפא use the ביאור in table 4 to explain the סוגיא

טבלא ד' קושיית מהרש"א בד"ה במעלה לה מזונות						
2-3	לתוספות	בין לרב ושמואל בין לרב אדא בר אהבה	רישא: מקדיש מעשה ידי עושה ואוכלת ולא חל הקדישו	תקנו מזונות תחת מעשה ידי לכולי עלמא	לא מעלה לה מזונות לכולי עלמא	ולכן ניהא הא דמעשה ידי שלה ולא חל הקדש
4	לתוספות	לרב ושמואל אליבא דר' מאיר	סיפא: מקדיש מותר קדוש לאחר מיתה	תקנו מעה כסף תחת מותר לכולי עלמא	לא מעלה לה מעה כסף	מותר לאו דידי' הוי ולכן מותר לא קדוש אלא לאחר מיתה
5	לתוספות	לרב אדא בר אהבה אליבא דר' מאיר	סיפא: מקדיש מותר קדוש מחיים לרב אדא בר אהבה	תקנו מעה כסף תחת מותר לכולי עלמא	מעלה לה מעה כסף	מותר דידי' הוי ולכן קסבר דקדוש מחיים

b) Note that

- i) in this מהלך
- ii) the מעלה לה מעה כסף between רב ושמואל and רב אהבה בר אדא בר אהבה is whether מעלה לה מעה כסף
- (1) Namely

- (a) לא מעלה לה מזונות ולא מעלה לה מעה כסף say the משנה deals with רב ושמואל
- (b) While רב אהבה בר אדא בר אהבה says the משנה deals with מזונות but לא מעלה לה מעה כסף

c) תירוץ

- i) The same תירוץ that תוספות used earlier to explain why רב פפא doesn't use the מהלך of table 3
- (1) Namely that
- (a) The מהלך would result in רב ושמואל saying that בעל was מעלה מעה כסף but wasn't מזונות
- (b) and this isn't a רגילות

- ii) Also applies to explain why רב פפא doesn't follow the מהלך of table 4
 - (1) Namely that
 - (a) The מהלך would result in רב אדא בר אהבה saying that בעל מעלה מעלה was מעלה מזונות but wasn't מסף
 - (b) and this isn't a רגילות
- d) קשיא
 - i) Since תוספות already realized the תירוץ of "אין רגילות" for its קשיא based on table 3
 - ii) Why didn't תוספות itself note that the תירוץ of אין רגילות would also answer the קשיא that מהרש"א asks based on table 4
- e) תירוץ
 - i) Must be that תוספות doesn't need to rely on the תירוץ of אין רגילות to answer the קשיא of מהרש"א on why רב פפא doesn't apply the מהלך of table 4
 - ii) Instead תוספות must hold that רב פפא doesn't apply the מהלך of table 4 because
 - (1) it's more מסתבר that אמוראים are בדין מחולק as in table 1
 - (2) than in the מציאות of the משנה as in table 4

דף נט.

תוספות ד"ה אינו צריך להפר

לשון מהרש"א

[דף נט עמוד א] בד"ה אינו צריך להפר במעלה לה כו' ואין לפרש טעם דאין כו' עכ"ל וליכא לאקשוויי דע"כ איירי במעלה לה מזונות ומעה כסף דאי באין מעלה לה מזונות כו' אינו יכול להפר לה ואמאי קאמר א"צ להפר לה די"ל דמ"מ יכול להפר לה עכשיו דשמא יחזור אה"כ ויעלה לה מזונות ומעה כסף ודו"ק:

1) First הקדמה

a) בעל must give מזונות to his wife and he must also give her a כסף every week

b) And

i) מעשה ידי' in זוכה the בעל is for his מזונות

ii) מותר מעשה ידי' in זוכה the בעל is מעה כסף and for his

2) Second הקדמה

a) A נדר can be חל only on נכסים that belong to the נודר

3) Third הקדמה

a) לענות נפש is נדר or דברים שבינו לבינה only if it affects מפר נדר אשתו בעל can be

b) דברים שבינו לבינה doesn't count as אשה owns only נכסים that affects A נדר that

4) משנה

a) תנא קמא

i) קונם שאני עושה לפיך בעל that אשה says to If an

ii) בעל אין צריך להפר חל and that's why The נדר isn't

5) תוספות

a) Her נדר isn't חל because

i) מעה כסף and מעלה מזונות was בעל

ii) בעל belong to מותר and מעשה ידי' So that

b) קשיא

i) Maybe

(1) מעה כסף and מעלה מזונות wasn't חל בעל where deals with משנה the

(2) and the reason the נדר isn't חל is because "אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם"

ii) the פרטים of לעולם בא שלא דבר מקדיש דבר אין אדם aren't relevant here

6) מהרש"א

a) קשיא

- i) Why doesn't תוספות explain that it can't be that בעל wasn't מזונות and מעה כסף
 - ii) Because the fact that מעשה ידי' and מותר are hers would make the נדר not count as דברים שבינו לבינה
 - iii) And the תנא קמא would have taught that אינו צריך להפר instead of אינו יכול להפר
- b) תירוץ
- i) Since בעל has the power at any time to be מעלה מזונות ומעה כסף
 - ii) The נדר counts as דברים שבינו לבינה whether or not he was already מעלה מזונות ומעה כסף

תוספות ד"ה שמא יגרשנה

לשון מהרש"א

בד"ה שמא יגרשנה כו' ל"ל למנקט שמא יגרשנה לימא שמא תאמר איני ניזונת כו' עכ"ל אבל מדברי תנא קמא שאמר אינו צריך להפר לה לא תקשי להו לרב ואמאי א"צ להפר ושמא תאמר איני ניזונת כו' די"ל דת"ק לא חייש לשמא תאמר איני ניזונת כו' דה"נ לא חייש לשמא יגרשנה אף על גב דס"ל דאדם מקדיש דבר שלא בא לעולם וק"ל:

1) משנה

- a) If an אשה says to בעל that "קונם שאני עושה לפיך"
 - i) אינו צריך להפר תנא קמא
 - ii) "יפר שמא יגרשנה ותהא אסורה לחזור לו" ר' יוחנן בן נורי

2) גמרא of the מסקנא

- a) תנא קמא of the טעם
 - i) מעלה מזונות ומעה כסף בעל was deals with where משנה
 - ii) So her מעשי ידי' and מותר belong to him and she can't be אוסר what belongs to him
- b) ר' יוחנן בן נורי of טעם
 - i) We're חייש that בעל might be מגרש the אשה so that her מעשה ידי' and מותר afterwards will belong to her and her קונם will be חל on these later ידי'
 - ii) And in order for her to be חל לו he needs to be מותרת לחזור לו now while he still has the power to be מפר her נדר
- c) Note that תנא קמא doesn't have this חשש

3) תוספות

- a) קשיא
 - i) "יכולה אשה לומר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה" רב הונא אמר רב
 - ii) Why doesn't ר' יוחנן בן נורי say that יפר because
 - (1) We're חושש that while she's still לו she might say that איני ניזונת ואיני עושה
 - (2) So that her later ידי' מעשה and מותר will become אוסר to him and her נדר will be חל
 - iii) After all
 - (1) This חשש is more מסתבר than the חשש that יגרשנה and he'll want that she be חל לו מותרת לחזור לו

4) מהרש"א

- a) קשיא

- i) Why doesn't תוספות ask that תנא קמא ought to have this חשש
- b) תירוץ
 - i) תוספות realizes that the תנא קמא isn't concerned about חששות at all
 - ii) The קשיא applies only to יוחנן בן נורי who is concerned about the חשש of שמא יגרשנה
- c) קשיא
 - i) Maybe
 - (1) the תנא קמא is concerned about חששות generally
 - (2) And the reason תנא קמא isn't חושש that שמא יגרשנה is because
 - (a) תנא קמא holds that אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם
 - (b) And
 - (i) for reasons not relevant here
 - (ii) if אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם there can be no חשש of שמא יגרשנה
- d) תירוץ
 - i) תוספות in להפר ד"ה אין צריך להפר establishes that תנא קמא says אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם
 - ii) So
 - (1) If the תנא קמא is concerned about חששות at all
 - (2) He'd have been חושש for שמא יגרשנה as well

תוספות ד"ה לכשאקחנה וגמרא ונקדשו מהשתא ותד"ה שדה זו ותד"ה קונמות

לשון מהרש"א

בד"ה לכשאקחנה כו' והכא לא קאמרה לכשאתגרש אין נראה כו' עכ"ל דע"כ לא איירי באמרה בהדיא לכשאתגרש דא"כ אמאי פליג ת"ק דא"צ להפר לה דכיון דאמרה בהדיא לכשאתגרש הא חזינן לה דעיקר נדרה להכי ובודאי דניחוש לשמא תתגרש ודקאמר תלמודא דאמרה לכי מגרשה כו' לאו דוקא דקאמרה בהדיא הכי אלא לר"י (הסנדלר) [בן נורי] אמדינן דעתה לכך לכי מגרשה ודו"ק:

[דף נט עמוד ב] גמרא ונקדשו מהשתא אלמוה רבנן לשיעבודיה כו' לא תקשי ומי איכא מידי דאילו השתא לא קדוש כו' דמהשתא נמי מדאורייתא קדוש אלא דאלמוה רבנן כו' וק"ל:

תוס' בד"ה שדה זו כו' ועוד יכול להיות דאפילו היתה מקדשת ידיה כו' עכ"ל ור"ל הך דלעיל דפריך ומי איכא מידי כו' מיתרצא בהכי אפילו איירי בהקדש ממש ומיהו ע"כ דאיכא לפלוגי בין הקדש לקונמות במשכון כמ"ש לעיל ודו"ק:

בד"ה קונמות כו' אי נמי ידו עדיפא מידה כיון דאכיל פירות כו' עכ"ל ר"ל דשפיר סבר רבא נמי התם דלא לאשה משום דאלימ שיעבוד דבעל בחייה שיש לו פירות בנכסי מלוג מה שאין כן בהך דאצטלא דלא אלימ שיעבודה כיון דבחייה לית ביה כלום ודו"ק:

1) הקדמה

- a) אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם says דף נח: at ר' יוחנן הסנדלר
- b) אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם that הלכה כר' יוחנן הסנדלר says שמואל

2) משנה

- a) If an אשה says to בעל that לפיך די מעשה ידי מעשה ידי אשה
- b) says that ר' יוחנן בן נורי
 - i) יפר שמא יגרשנה וכו'
 - (1) We're afterwards מעשה ידי that חייש might be מגרש the אשה so that her מעשה ידי will belong to her and her קונם will be חל on these later
 - (2) And in order for her to be מותרת לחזור לו he ought now to be מפר her נדר מפר her while he still has the power to be מפר her

3) גמרא

- a) Two קושיות בן נורי ר' יוחנן בן נורי to
- b) First קשיא
 - i) Why does יגרשנה וכו' because צריך להפר is בעל ר' יוחנן בן נורי say that
 - ii) After all
 - (1) Her לעולם is מדין to be יכולת

- (2) Since it's not in her רשות to be מגרש herself
- iii) Second קשיא
- (1) The דברים שלא באו are themselves אוסר that she was מעשה ידי' מותר
- c) תירוץ
- i) אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם ר' יוחנן בן נורי Must be that
- 4) גמרא of the המשך
- a) הלכה כר' יוחנן בן נורי says שמואל
- b) קשיא
- i) We've established that אין אדם מקדיש דבר ר' יוחנן הסנדלר that שמואל agrees with שלא בא לעולם
- c) תירוץ
- i) אין אדם מקדיש דבר שלא בא ר' יוחנן הסנדלר that ר' יוחנן בן נורי actually agrees with לעולם
- ii) Still צריך להפר because
- (1) She wasn't אוסר future מעשה ידי' מותר that are לעולם
- (2) Instead she said באו לעולם and her hands were already יקדשו ידי לעושיהם
- d) קשיא
- i) You've answered the second קשיא by explaining why future מעשה ידי' don't count as דבר שלא בא לעולם
- ii) But you haven't answered the first קשיא that the ability of the אשה to make a נדר is a דבר שלא בא לעולם
- e) תירוץ
- i) דאמרה לכי מגרשא
- ii) She said that the נדר was to be effective only after she is מגורשת
- f) קשיא
- i) "ומי איכא מידי דאלו השתא לא קדיש ולקמי' קדיש"
- ii) In other words
- (1) We don't find another case
- (a) Where a person who has no power to act now to bring about a result
- (b) Can still act now to bring about a result later when he does have the power to bring about the result
- g) תירוץ
- i) We do find this kind of case:

- ii) A person can say that לשאקחנה ממך תיקדש שדה זו שאני מוכר לך לכשאקחנה
- 5) ד"ה לכשאקחנה תוספת
- a) קשיא
- i) There the נודר at least says לכשאקחנה
- ii) while in the משנה here the אשה doesn't say לכשאתגרש
- 6) ד"ה לכשאקחנה מהרש"א
- a) שאלה
- i) Why does תוספות in its קשיא assume that in the משנה she doesn't say לכשאתגרש
- b) תירוץ
- i) Because
- (1) If she actually says לכשאתגרש so that she makes her נדר with גירושין in mind
- (2) The ר' יוחנן בן נורי חייש for תנא קמא would certainly be the same as גירושין
- c) קשיא
- i) But we've seen that the גמרא earlier said "דאמרה לכי מיגרשא"
- d) תירוץ
- i) לאו דוקא
- ii) The גמרא means that for ר' יוחנן בן נורי we're אמדינן that this is what she **thinks**
- 7) גמרא of המשך
- a) For a reason not relevant here the גמרא is מפרך the proof from לשאקחנה
- b) So the קשיא remains
- i) "מי איכא מידי דאלו השתא לא קדיש ולקמי' קדיש"
- c) רב פפא of תירוץ
- i) There is such a case:
- ii) a person can say that "שדה זו שמשכנתי לך לכשאפדנה ממך תיקדש"
- d) גמרא of the מסקנא of תירוץ
- i) אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם ר' יוחנן בן נורי
- ii) But בעל or of a מלוה has the power to be שיעבוד מפקיע קונם
- iii) So the אשה in fact has the power to make a נדר even before she's נתגרשה
- e) ד"ה ונקדשו מהשתא מהרש"א as explained by קשיא
- i) "וניקדשו מהשתא" then מפקיע מידי שיעבוד קונם is
- ii) why isn't the נדר effective immediately even if there is never any גירושין
- f) ד"ה ונקדשו מהשתא מהרש"א as explained by תירוץ

- i) אלמוהו רבנן לשיעבד' דבעל כי היכי דלא תיקדש מהשתא
 - ii) In other words
 - (1) גירושין now even before חל the הקדש is in fact מדאורייתא
 - (2) And it's רבנן who strengthen the שיעבוד of בעל by saying that the נדר she makes before גירושין isn't effective until גירושין
- 8) ד"ה שדה זו שמשכנתי at תוספות
- a) Refer back to "שדה זו שמשכנתי לך לכשאפדנה ממך תיקדש"
 - b) Note that
 - i) The גמרא of the לשון seems to say that
 - (1) הקדש can't be מבטל the כח of a משכון
 - (2) And that's why הקדש can be חל on the משכון only after פדיון
 - c) קשיא
 - i) The גמרא in מסכת ערכין says that הקדש is מבטל the כח of a שוכר
 - ii) Why is it that
 - (1) the כח of a משכון isn't מבטל by הקדש
 - (2) while the כח of a שוכר is מבטל by הקדש
 - d) אי נמי of תירוצ'
 - i) The גמרא in מסכת ערכין deals with "הקדש ממש" and הקדש ממש can in fact be מבטל the כח of משכון as well as the כח of a שוכר
 - ii) while the גמרא here deals with a קונם by לזה on the שדה that was ממושכן
 - (1) and the כח of a קונם is גרע compares to the כח of ממש הקדש
 - iii) Here's proof that the כח of קונם is גרע compared to the כח of ממש הקדש
 - (1) Refer back to the קשיא of the גמרא of "מי איכא מידי וכו'" to ר' יוחנן בן נורי in our סוגיא regarding an אשה who said לפיך ידי מעשה ידי קונם
 - (a) namely there appears to be no case
 - (i) where a person who has no power to act now to bring about a result
 - (ii) can still act now to bring about a result later when he does have the power to bring about the result
- (2) קשיא
 - (a) Why doesn't the מקשן realize that there is in fact such a case
 - (b) Since an אשה can be מוכר her מלוג נכסי effective if and when בעל dies before her
 - (3) תירוצ'

- (a) Must be that מכר has the same כח as הקדש ממש
- (b) And that's why there can be no learning for קונם from מכר
- e) "ועוד יכול להיות" of תוספות by הוספה
 - i) It's also possible that the גמרא would have asked "ומי איכא מידי" even if the אשה meant to apply actual הקדש to ידי instead of קונם
 - ii) Because the גוף of a person can't be נתפש in הקדש ממש
- 9) ד"ה שדה זו at מהרש"א
 - a) Note that
 - i) "ועוד יכול להיות" isn't a separate תירוץ to the קשיא that תוספות asked on
 - (1) why the גמרא in ערכין says that הקדש can be מבטל the כח of a שוכר
 - (2) while our גמרא says in the case of שדה זו that הקדש can't be מבטל the כח of משכון
 - ii) Since
 - (1) Both the case of שוכר and the case of משכון deal with a שדה or a בית in which הקדש can be נתפש fully
 - (2) And to answer the קשיא on why they differ in דין
 - (3) ועוד still needs to rely on the תירוץ that
 - (a) The case of משכון deals with a קונם and not הקדש ממש
 - (b) While the case of שוכר deals with הקדש ממש
 - (c) And קונם is גרע relative to הקדש ממש
- 10) מהרש"א as explained by ד"ה קונמות at תוספות
 - a) קשיא
 - i) Based on רבא who says that קונם is מפקיע a שיעבוד
 - ii) Why doesn't every לווה use a קונם to be מפקיע the שיעבוד of his חוב בעל
 - b) תירוץ
 - i) Just as the גמרא says that חכמים were אלמוהו the שיעבוד of בעל
 - ii) In the same way חכמים were אלמוהו the שיעבוד of a חוב בעל
 - c) Note also that
 - i) חכמים were אלמוהו the שיעבוד of an אשה when she is as a חוב of בעל
 - ii) For example בעל can't by קונם be מפקיע his חוב to be מזין אשתו
 - d) הקדמה
 - i) מאן דאמרי are מחולק in מסכת יבמות on whether נכסי צאן ברזל count as בעל or נכסי אשה
 - ii) The גמרא also implies that

- (1) for the נכסי בעל הן that מאן דאמר
- (2) We understand why אצטלא דנכסי ברזל דפרסוה יתמי על בעל דמת קניי' מיתנא
- e) קשיא
- i) Even if נכסי בעל צאן ברזל count as נכסי בעל
- ii) It's a נכסים פשיטות that אשה has a שיעבוד on these
- iii) And
- (1) Now that we've said that חכמים were אלמוהו the שיעבוד of אשה the same as a בעל חוב שיעבוד of a
- (2) Why is it that her שיעבוד on the איצטלא was פקע
- f) תירוץ
- i) בעל חוב were אלמוהו חכמים the שיעבוד of a
- (1) to avoid the personal advantage that would come to לזה from הפקעה of the בעל חוב שיעבוד of the
- ii) This doesn't apply to אצטלא
- (1) that is אסור בהנאה בעל יתמי and everyone else
- (2) So that no person has a personal advantage from הפקעה of the שיעבוד
- g) First הקדמה
- i) נכסי אשה that are עבדי מלוג – including נכסי מלוג – כולי עלמא agree that בעל to משועבד
- h) Second הקדמה
- i) The גמרא says in פרק החובל that
- (1) הפיל את שינו או סימא את עינו was בעל if יוצא לחירות aren't עבדי מלוג
- (a) Because the נכסי אשה are מלוג
- (2) הפילה את שינו או הכתה את עינו was אשה where יוצא לחירות
- (a) Because the נכסים are משועבד to בעל and אלמוהו רבנן to this שיעבוד
- ii) מהרש"א as explained by קשיא
- (1) Why is the שיעבוד of בעל stronger than her own ownership for נכסי מלוג
- (2) while for צאן ברזל the ownership by בעל is stronger than her שיעבוד
- iii) תירוץ
- (1) For נכסי מלוג his שיעבוד is enough to give him פירות while he's alive and that's why יפה כחו
- (2) For צאן ברזל her שיעבוד gives her no פירות or other rights and that's why גרע כחה

דף נט:

גמרא ונקדשו מהשתא ותוספות ד"ה שדה זו ות"ה קונמות

דיבור See the prior

תוספות ד"ה כגון שנדרה

לשון מהרש"א

בד"ה כגון שנדרה כו' דכיון דמשעבדה ליה אין הנדר חל כו' עכ"ל יש לדקדק נהי דמשעבדה ליה מכל מקום כיון דקיים לה אמאי אין הנדר חל ודוחק לומר דמשעבדה ליה לתינוק ויש ליישב ודו"ק:

1) ברייתא

- a) if an אשה made a נדר not to be מניק בנה
 - i) שומטת דד מפיו חל and she's בית שמאי say that the נדר is חל
 - ii) מניק בנה to be אשה the כופה בעל and חל isn't the נדר בית הלל say

2) גמרא

- a) שאלה
 - i) Does this prove that בית שמאי hold that an אשה isn't משועבדת to בעל to be מניק חל and that's why בית שמאי say that her נדר is חל
 - ii) While בית הלל hold that an אשה isn't משועבדת to בעל to be מניק and that's why בית הלל say that her נדר isn't חל

b) תוספות as explained by תשובה

- i) Part 1
 - (1) it's possible that בית שמאי agree with בית הלל that she does have a שיעבוד to be מניק בנה
 - (2) and in fact
 - (a) if by her נדר she was אוסרת to בעל the הנאה of her בנה יניקת
 - (b) the נדר wouldn't be חל even for בית שמאי
- ii) part 2
 - (1) instead the מחלוקת of בית שמאי and בית הלל involve another case altogether
 - (2) the details of the other case and this מחלוקת aren't relevant to this מהרש"א

3) מהרש"א

- a) הקדמה
 - i) A נדר by an אשה in which she is אוסרת to בעל the הנאה of בנה יניקת counts as מיפר בעל that דברים שבינו לבינה
 - ii) now
 - (1) it must be that בעל wasn't מיפר the נדר
 - (2) because if he did it's a פשיטות that her נדר is הופר whether or not the נדר goes against a שיעבוד the אשה has to בעל

b) קשיא

- i) since בעל decided not to be מיפר the נדר he was in effect מוחל his שיעבוד
- ii) Why does תוספות say that
 - (1) if by her נדר she was אוסרת to בעל the הנאה of her בנה יניקת
 - (2) the נדר wouldn't be חל even for בית שמאי because of her שיעבוד to בעל
- c) תירוץ בדוחק
 - i) The אשה also has a שיעבוד to the תינוק
 - ii) בעל has no power to be מוחל this שיעבוד
- 4) מהר"ם שיף
 - a) מהרש"א of קשיא to תירוץ
 - i) It's possible that בעל wasn't מיפר her נדר because בעל relied on the שיעבוד to be מבטל the נדר

דף ס.

תוספות ד"ה יכול יהא

לשון מהרש"א

[דף ס עמוד א] בד"ה יכול יהא כו' דלא ממעטינן ליה אלא מאיסור דם אבל מאיסור טמא כו' עכ"ל דאיסור טמא הוא הנאמר בבהמה דכולה טמא ואיסור דם הוא הנאמר בכל בהמות ומההוא קרא דלעוף ולבהמה דכתיב באיסור דם לא הוה ממעטינן אלא מההוא איסורא דדם אבל מאיסור טמא דבהמה כולה לא הוה מפקינן ליה לדם אי לאו דנתמעט איסור טמא מחלב דלענין איסור טמא שוין הן ויש לדקדק דא"כ למעט איסור טמא מבושר ל"ל דהא לענין טמא שוין הן ויש ליישב דאי לאו דגלי קרא דחלב ובושר שוין הן לענין [טמא] לא הוה אמרינן נמי דחלב ודם שוין הן ועיין בר"ן בזה דרך אחרת ודוחק:

1) First הקדמה

- a) All parts of a טמאה have an "איסור טמא" – this includes חלב and דם and בשר of the טמאה בהמה
- b) For the דם of טמאה there's also a separate "איסור דם" from the פסוק: "וכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם לעוף ולבהמה"

2) Second הקדמה

- a) Obviously no part of a טהורה has an איסור טמא
- b) But the דם of a טהורה does have the separate איסור דם that's derived from "וכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם לעוף ולבהמה"
- c) There is no separate איסור חלב or איסור בשר

3) Third הקדמה

- a) Were it not for the לימודים we'll discuss below
- b) We'd have assumed that
 - i) איסור טמא all have an איסור דם and בשר אדם and חלב אדם
 - ii) and that דם אדם has an איסור דם besides

4) Fourth הקדמה

- a) The גמרא in כריתות teaches that for דם אדם there is no איסור דם because דם אדם was directly אימעוט by the words "לעוף ולבהמה" in the פסוק we mentioned earlier:
 - i) "וכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם לעוף ולבהמה"
- b) Note that
 - i) the פסוק is only ממעט the איסור דם that would otherwise arise from the words "וכל דם לא תאכלו"
 - ii) the פסוק isn't מתיר the איסור טמא from דם אדם

5) Fifth הקדמה

- a) It's more מסתבר to apply a היתר to אדם חלב than to אדם דם
- b) Because אדם דם is חמיר since we've established that were it not for the לימודים in our סוגיא
 - i) For אדם דם there'd be a special איסור דם as well as an איסור טמא
 - ii) While for אדם חלב there'd be only an איסור טמא
- 6) הקדמה Sixth
 - a) For reasons not relevant here
 - i) It's more מסתבר for אדם חלב to be מותר than for אדם בשר to be מותר
 - ii) And it's more מסתבר for אדם בשר to be מותר than for אדם דם to be מותר
- 7) According to the גרסא of ספרים שלנו in our סוגיא
 - a) We rely on one מיעוט from "וזה לכם הטמא הגמל" to be מתיר the איסור טמא of אדם חלב
 - b) And we rely on a second מיעוט from הגמל for a היתר on אדם דם
 - c) We don't rely at all on the מיעוט from "לעוף ולבהמה"
- 8) מהרש"א as explained by ר"י
 - a) קשיא
 - i) Based on the הקדמות earlier
 - (1) we understand why we apply one of the two מיעוטין from הגמל to אדם חלב
 - (2) But
 - (a) Why is it that we apply the second מיעוט from הגמל to אדם דם instead of to בשר אדם
 - b) תירוץ
 - i) This קשיא supports the שיטה of "יש ספרים" who say that
 - (1) The גמרא applies the first two מיעוטין from הגמל to אדם חלב and אדם בשר
 - (2) While for a היתר for אדם דם the גמרא relies on the מיעוט from ולבהמה
 - c) קשיא
 - i) Once we're אדם דם מתיר based on the מיעוט from ולבהמה לעוף
 - ii) It ought to be a שכן כל that אדם חלב and אדם בשר are מותר
 - iii) So why do we need a מיעוט from הגמל as a היתר for אדם חלב and another מיעוט from הגמל as a היתר for אדם בשר
 - d) תירוץ
 - i) We've established that the מיעוט for אדם דם from ולבהמה לעוף applies only to the איסור דם of אדם דם
 - ii) so we need to rely on the two מיעוטי from הגמל to be מתיר
 - (1) אדם חלב איסור טמא

- (2) and **בשר אדם** for **איסור טמא**
- e) שאלה
- i) But how do we know that there's no **איסור טמא** for **דם אדם**
- f) תשובה
- i) Since
- (1) We've established that
- (a) After giving effect to the **מיעוט** of **ולבהמה**
- (b) **דם אדם** can at most have an **איסור טמא** the same as **חלב אדם**
- (2) **דם אדם** and **חלב אדם** – contrary to the **הקדמות** earlier – are **שוין** in the sense that neither is more **מסתבר** than the other
- (3) So
- (a) To teach that there's no **איסור טמא** for **דם אדם** and **חלב אדם**
- (b) one **מיעוט** from **והגמל** is enough for both
- 9) מהרש"א as explained by תוספות
- a) קשיא
- i) Since for **בשר אדם** there is also only an **איסור טמא**
- ii) Why not derive a **היתר** for the **איסור טמא** for **בשר אדם** from the same one **מיעוט** from **והגמל**
- b) תירוץ
- i) We compare **דם אדם** to **חלב אדם** only
- (1) Once we see that the **פסוק** of **והגמל** applies one **מיעוט** to **חלב אדם** and another **מיעוט** to **בשר אדם**
- (2) and we realize that the **פסוק** is **מתיר** both because for each there's only an **איסור טמא**

תוספות ד"ה גונח יונק

לשון מהרש"א

בד"ה גונח יונק כו' ה"ל לאקשויי אפילו אי ליכא סכנה אי דחולה הוא אפילו בשבת כו' עכ"ל ק"ק לדבריהם ומאי קושיא דאימא דהמקשה לא ידע הא דמפרק כלאחר יד הוא וא"כ אי ליכא סכנה ודאי דאסור בשבת וע"ש בתוס':

1) גמרא

- a) גונח יונק חלב בשבת משום דהוה מפרק לאחר יד
- b) ובמקום צער לא גזרו רבנן

2) מסכת יבמות in גמרא

- a) שבת on אסור but יום טוב on מותר is יניקה
- b) קשיא
 - i) בסכנה for a person who's שבת even מותר ought to be יניקה
 - ii) בסכנה for a person who's not יום טוב even אסור ought to be יניקה

c) תירוץ

- i) We're dealing with a person who is בצער but there is no סכנה
- ii) now

(1) איסור דאורייתא so there's no מפרק לאחר יד counts as יניקה

(2) חמיר is שבת

(a) And that's why the רבנן were גוזר an איסור even though there's no איסור בצער and the person is דאורייתא

(3) חמיר isn't יום טוב

(a) And that's why the רבנן weren't גוזר an איסור where there's no איסור בצער and the person is דאורייתא

d) note that

- i) it's only in the תירוץ that the גמרא in יבמות realized that יניקה counts as מפרק אסור מדאורייתא and isn't לאחר יד

3) תוספות

a) קשיא

- i) Why in our סוגיא is there no גזירה on יניקה even on שבת
- ii) While in יבמות there is a גזירה on יניקה on שבת

b) רבינו תם of תירוץ

- i) In יבמות there is as only a צער of רעב and that's why חכמים were גוזר on שבת
- ii) In our גמרא there is a צער of חולי that's לסכנה

- c) ר"י of קשיא
 - i) In יבמות
 - (1) Instead of asking that if there's a סכנה the יניקה should be מותר on שבת as well as on יום טוב
 - (2) For the שיטה of רבינו תם the מקשן there should have asked that
 - (a) Even if there's no סכנה but there's צער של חולי
 - (b) the יניקה should be מותר on שבת as well as on יום טוב
- 4) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) We've established that the מקשן there didn't realize that יניקה counts as מפרק אסור דאורייתא and לאחר ז'
 - ii) And this explains why the מקשן assumed it's only if there's a סכנה that יניקה should be מותר on שבת

דף ס:

תוספות ד"ה אמר רב נחמן

לשון מהרש"א

[דף ס עמוד ב] בד"ה ואמר רב נחמן כו' אין לפרש דגזרינן מת אטו כו' עכ"ל וק"ק דהא בכל הנהו דמייתי דגזרינן במעוברת חבירו היינו דגזרינן בהו הא אטו הא דליכא למגזר בהו מיניה וא"כ אמאי לא נגזור נמי במינקת הא אטו הא ודו"ק:

- 1) The הבחנה of דין
a) An אשה needs to wait three months before she marries a second husband to distinguish between children of her first husband and children of her second husband
- 2) First ברייתא
a) מינקת שמת בעלה תוך כ"ד חודש שנולד בנה
b) הרי זו לא תתארס ולא תינשא כ"ד חדש משנולד בנה
c) Because we're חושש that
i) she might be מתעבר to the second בעל and she'll need to be גומל her בן prematurely
ii) and her second בעל might not want to feed her בן with וחלב ביצים
- 3) second ברייתא
a) If
i) she gives her בן to a מינקת or she was גומל the בן or if her בן died
ii) the מינקת needn't wait because then she won't be מפסיד her בן if she's מתעבר to the second בעל
- 4) גמרא
a) We don't rely on the second ברייתא
b) Here's why:
i) Part 1
(1) ר' מאיר says the דין of הבחנה applies even where it's certain that she's not בעל מעוברת to the first
(2) The הלכה follows ר' מאיר on his גזירות
ii) Part 2
(1) for גזירות of ר' מאיר that are similar to his גזירות for חושש we're מינקת the הבחנה
- c) קשיא

- i) Then why did ר' נחמן allow an אשה in גלותא to be נישאת after she gave her בן to a מניקה
- d) תירוץ
- i) בי ריש גלותא in מיקל was רב נחמן because
- (1) a מניקה in גלותא בי ריש would be afraid to leave her position as מניקה and to return the בן to his mother
- (2) while a מניקה who's not בבי ריש גלותא may leave her position and return the בן to his mother
- 5) תוספות
- a) Here are two ways to understand the גזירות of ר' מאיר for an אשה who gives her בן to a מניקה or is גומל her בן or whose בן died
- i) First אופן – the גזירות are "אטו" – meaning that if you permit her not to wait where בן isn't מסתכן she might be מקילה not to wait also where the בן is מסתכן
- (1) We're גוזר that she can't be נישאת where למניקה נתנתו
- (a) לא נתנתו where נישאת even where מיקל be she'd – אטו
- (2) We're גוזר that she can't be נישאת where גמלתו
- (a) לא גמלתו where נישאת even where מיקל be she'd – אטו
- (3) We're גוזר that she can't be נישאת where מת
- (a) לא מת where נישאת even where מיקל be she'd – אטו
- ii) Second אופן – the גזירות are "שמא" – meaning that the אשה might take some action to make it falsely appear that there's no חשש of סכנה:
- (1) We're גוזר that she can't be נישאת where למניקה נתנתו
- (a) שמא – she might take the בן back from the מניקה while he still needs to be יונק
- (2) We're גוזר that she can't be נישאת where גמלתו
- (a) שמא – she might be גמלתו while he still needs to be יונק
- (3) We're גוזר that she can't be נישאת where מת
- (a) שמא – she might be הורגו
- b) Now
- i) If the גזירות are based on שמא
- (1) we understand why
- (a) בי ריש גלותא in מניקה to נתנתו where
- (b) there's no חשש that she might take the בן back from the מניקה while he still needs to be יונק
- (2) namely

- (a) because we're confident that the מניקה will be afraid to listen
- (b) if the mother wants to take the בן back while he still needs to be יונק
- ii) but
 - (1) if the גזירות are based on אטו
 - (a) where נתנתו to a מניקה in גלותא בי ריש
 - (b) We ought to be גוזר – אטו – lest she'd be מיקל and be נשאת even where מניקה לא נתנתו
 - iii) So it must be that the גזירות are based on שמא
- 6) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) The חששות for הבחנה are all אטו in the sense that she might be מקילה and not wait even in a case where she might be מעוברת
 - ii) Now
 - (1) Since the גמרא compares the גזירות of הבחנה to the גזירות of מינקת
 - (2) why
 - (a) aren't we גוזר for אטו also for מינקת
 - (b) with the result that she'd need to wait even where למניקה in נתנתו למניקה in בי ריש גלותא

תוספות ד"ה הלכתא

לשון מהרש"א

בד"ה והלכתא כו' דגרושה מותרת כו' ור"ת אומר דאסורה כו' עכ"ל וההיא דלעיל נתגרשה אינו כופה אותה כו' לא תקשי לר"ת דמכל מקום אסורה לינשא דגזרינן אטו לא נתגרשה ואטו מכירה דכופין אותה ועוד דאלמנה נמי לא משעבדה ואין כופין אותה להניק ממי תבעה כתובתה כו' ואפילו הכי אסורה לינשא וק"ל:

- 1) First ברייתא at בית הלל according to דף נט:
 - a) מניקה her to be כופה can be בעל and מניק בנה to be בעל to משועבדת אשה is
 - b) But after she's נתגרשה the שיעבוד is פקע
 - i) With the exception that
 - (1) אשה from another יונק won't be מכירה בן is if (1)
 - (2) שכרה can still be כופה her so long as he pays בעל (2)
- 2) Second ברייתא
 - a) מינקת שמת בעלה בתוך כ"ד חדש הרי זו לא תתארס ולא תנשא
 - b) because we're חושש that
 - i) she might be תתעבר to the second בעל and will need to be גומל her בן from the first בעל
 - ii) and her second בעל might not want to feed her בן with ביצים and חלב
- 3) תוספות
 - a) רבינו שמשון הזקן says
 - i) אשה who's מניק to be משועבדת of דין in the second ברייתא applies only to an ולא תתארס
 - ii) And
 - (1) since we've established from the first ברייתא that an אשה שנתגרשה doesn't have this שיעבוד
 - (2) she can marry without waiting
 - b) אסורה להנשא she's ר"ת says that
- 4) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) What does ר"ת do with the ראי of רבינו שמשון הזקן that the שיעבוד of an אשה to be מניקה is פקע when she's נתגרשה
 - b) First תירוץ
 - i) We've established in the prior דיבור that מאיר בגזירותיו for הלכה כר' מניקת
 - ii) Here too

- (1) מעיקר הדין a גרושה should be מותר to marry without waiting
- (2) But we're גוזר that a גרושה who is מינקת is לינשא by reason of a גזירה
 - (a) lest an אשה who's not גרושה will also want to be לינשא
 - (b) and lest an אשה who is נתגרשה but the בן is מכירה will also want to be לינשא

c) Second תירוץ

- i) Whether an אשה is לינשא אסורה doesn't depend at all on whether she's משועבדת to be מיניקה
- ii) Here's proof
 - (1) Even רבינו שמשון הזקן would agree that
 - (a) although an אלמנה who is תובעת כתובתה or is רוצה לינשא is no longer משועבדת to be מיניקה
 - (b) she's still לינשא אסורה
 - (2) because otherwise there would never be a case where the second ברייתא applies and an אשה מינקת would be לינשא אסורה

דף סא.

רש"י ד"ה אבל מוזגת

לשון מהרש"א

[דף סא עמוד א] בפרש"י בד"ה אבל מוזגת כו' ולא דמי למצעת דמתניתין דהוי דבר של טורח ובכפייה הני לא כפי כו' עכ"ל כעין שני תירוצים הן וק"ל:

- 1) משנה
 - a) ואלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה ... מצעת לו המטה
 - b) הכניסה לו שלש שפחות אין מצעת לו המטה
 - c) הכניסה לו ארבע יושבת בקתדרא
- 2) גמרא
 - a) רב הונא
 - i) אף על פי שיושבת בקתדרא
 - ii) אבל מוזגת לו את הכוס ומצעת לו את המטה
- 3) רש"י
 - a) רב הונא to קשיא
 - i) "הכניסה לו שלש שפחות אין מצעת לו מטה"
 - ii) How is it that רב הונא says she's even if ארבע even if מצעת לו את המטה
 - b) מהרש"א as explained by תירוך
 - i) There are two separate differences between the מצעת of the משנה and the מצעת of רב הונא
 - (1) The מצעת of the משנה is a דבר של טורח
 - (2) While the מצעת of רב הונא is "לפרוס סדין ולבדין" that's not טורח but is a דבר של חיבה
 - ii) First
 - (1) The מצעת of the משנה is בכפייה
 - (2) The מצעת of רב הונא is only an עצה טובה
 - iii) Second

תוספות ד"ה מחלפא

לשון מהרש"א

בד"ה מחלפא כו' ונראה דהיו רגילין לטבול אחר ז' לראייה כו' עכ"ל מדבריהם נראה שבאו לקיים פי' רש"י ומדברי הרא"ש אין נראה כן ועוד יש לדקדק בזה וע"ש בפ"ק דשבת בחידושינו על דברי התוספות שם:

דף סא:

תוספות ד"ה לא ליתן

לשון מהרש"א

[דף סא עמוד ב] בד"ה לא ליתן כו' ולא ליתן תבן לפני בקרו דשניהם כו' עכ"ל כך היה גירסת התוס' אבל הרי"ף גרס הכא היפך מפני' רש"י ועיין ברא"ש וגם שם במס' נדרים יש נוסחות שונות בזה ודו"ק:

תוספות ד"ה הלכה

לשון מהרש"א

בד"ה הלכה כר"א כו' אין זה אותו שהיה בימי ר"א עכ"ל דתרי רשב"ג הוה האחד הוא ר"ש בן ר"ג הזקן שנהרג בהרוגי מלכות והשני הוא ר"ש נכדו בן ר"ג דיבנה והוא אביו של רבי ודו"ק:

דף סב.

תוספות ד"ה והתניא

לשון מהרש"א

[דף סב עמוד א] בד"ה והתניא כו' יוצאין שבת א' משמע שהן כל ז' בחוץ וחוזרין בכל יום ח' כו' עכ"ל ודברי הב"י בטור אה"ע סימן ע"ו מגומגמים בזה שהבין שדין חמרים שוה לדין פועלים שאינן לנין בביתם כו' שכתבו דפ"א בשבת קאי לפועלים שאין לנין כו' ולחמרים כו' וזה אינו דגבי חמרים קאמר פ"א בשבת דמשמע ממש ביום ז' וק"ל:

דף סג.

תוספות ד"ה רב הונא ובא"ד דאינה חולה כל כך

לשון מהרש"א

[דף סג עמוד א] בד"ה רב הונא כו' ומורדת ממלאכה היינו מזיגת הכוס והצעת כו' עכ"ל ואין להקשות ללישנא קמא [היאך] ניחא ליה בנדה למאן דאמר ממלאכה דהא אסורה לה הנדה לעשות לו אלו המלאכות שהן של חיבה כדאמרינן לעיל די"ל דמכל מקום יכולה לעשות לו אלו המלאכות שלא בפניו או ע"י שינוי כדאמרינן לעיל וק"ל:

בא"ד דאינה חולה כ"כ כיון שיכולה לסבול תשמיש כו' עכ"ל ק"ק דאימא דאיירי בחולה כל כך שאינה יכולה לסבול תשמיש ואפ"ה ניחא ליה להאי לישנא בחולה למאן דאמר מתשמיש משום דאינו דומה מי שיש לו פת בסלו כו' דמהאי טעמא ניחא ליה בנדה למ"ד מתשמיש ויש ליישב ודו"ק:

- 1) משנה
 - a) המורדת על בעלה פוחתין לה מכתובתה
- 2) גמרא
 - a) מורדת מאי
 - i) רב הונא אמר מתשמיש המטה
 - ii) ר' יוסי בר' חנינא אמר ממלאכה
- 3) ברייתא
 - a) אפילו נדה או חולה והיא מורדת הרי היא בתורת מורדת
- 4) גמרא
 - a) לישנא קמא
 - i) מורדת משתמיש means מורדת who says רב הונא to קשיא
 - (1) If מורדת ממלאכה means מורדת
 - (a) we can understand that a נדה can count as מורדת
 - (b) Because a נדה is מותרת to do מלאכות בעלה (מהרש"א – she's מותרת to do even מלאכות של חבה if she does them בפניו and if she refuses she counts as מורדת
 - (2) But if מורדת means מורדת from תשמיש
 - (a) a נדה shouldn't count as מורדת
 - (b) Since she's not a בת תשמיש anyway while she's a נדה
 - ii) רב הונא for לישנא קמא of תירוץ
 - (1) It's possible that רב הונא is right that מורדת means מתשמיש
 - (2) Because

- (a) Even though a נדה isn't a בת תשמיש now anyway
- (b) Still "אינה דומה מי שיש לו פת בסלון"
- b) איכא דאמרי
- i) מורדת ממלאכה מורדת ר' יוסי בר' חנינא to קשיא
- (1) If מורדת means מורדת מתשמיש
- (a) we understand that a חולה can count as מורדת
- (b) because a חולה can be טובלת תשמיש even though she's not a בת מלאכה
- (2) But if מורדת means מורדת from מלאכה
- (a) a חולה shouldn't count as מורדת
- (b) Since she isn't a בת מלאכה anyway
- 5) תוספות
- a) הקדמה
- i) מורדת ממלאכה מורדת can't say that רב הונא
- (1) Because רב הונא holds that an אשה can refuse מלאכה anyway if she says איני ניזונת ואיני עושה
- ii) מורדת ממלאכה מורדת ר' יוסי בר' חנינא can say that
- (1) Because רב הונא holds that an אשה can't say איני ניזונת ואיני עושה
- b) שאלה
- i) Maybe רב הונא ר' יוסי בר' חנינא agrees with that an אשה can refuse מלאכה if she says איני ניזונת ואיני עושה
- ii) But
- (1) he says מורדת ממלאכה מורדת means
- (2) because "מורדת ממלאכה" refers to מלאכות קלות that are מלאכות של חיבה and that an אשה needs to do even if she says איני ניזונת ואיני עושה
- c) תשובה
- i) First הקדמה
- (1) For איכא דאמרי who say that מורדת means מורדת מתשמיש
- (2) It must be that חולה is טובלת תשמיש because if she's not בת תשמיש we'd expect that she can't count as a מורדת מתשמיש
- ii) Second הקדמה
- (1) It's מסתבר that an אשה חולה who's טובלת תשמיש is also טובלת מלאכות קלות
- iii) now
- (1) Can't be that when ר' יוסי בר' חנינא says "מלאכה" he means מלאכות קלות
- (2) Because if so

- (a) For איכא דאמרי
- (i) who say that מורדת in the ברייתא means מתשמיש מורדת
- (ii) And for whom we've established that the אשה חולה in the ברייתא is בת מלאכות קלות and therefore is also טובלת תשמיש
- (b) We'd have this קשיא
- (i) Why do איכא דאמרי in their קשיא assume that the אשה isn't בת מלאכה
- 6) מהרש"א
- a) קשיא
- i) How does תוספות know that איכא דאמרי hold that the אשה חולה in the ברייתא is טובלת תשמיש
- ii) Maybe
- (1) she's not טובלת תשמיש while she is חולה
- (2) and she counts as מורדת anyway because
- (a) she'll be טובלת תשמיש when she is cured
- (3) and
- (a) the same as we said earlier for a נדה who's not now בת תשמיש
- (b) she counts as מורדת because "אינו דומה מי שיש לו פת בסלו"
- 7) עמוד ב' at גמרא of המשך
- a) אינו דומה מי שיש לו פת בסלו says that שמואל
- 8) מהרש"א on 'א' עמוד א' as explained by רש"י
- a) קשיא
- i) It's מסתבר that the גמרא realized the מימרא of שמואל all along
- ii) So
- (1) why did the מקשן in קמא לישנא ask that a נדה isn't בת תשמיש and that as a result a נדה who's משמיש מורדת shouldn't count as a מורדת
- (2) when the מקשן already understood that "אינו דומה" is a תירוץ to this קשיא
- b) תירוץ
- i) Must be that we're not גורס the קמא לישנא altogether
- 9) מהרש"א as explained by תוספות
- a) רש"י disagrees with תוספות
- i) It's not necessarily so that the גמרא realized the מימרא of שמואל all along
- ii) So there's no need to be מגיה the גמרא to remove the קמא לישנא

דף סג:

תוספות ד"ה ואינהו

לשון מהרש"א

[דף סג עמוד ב] תוספות בד"ה ואינהו כמאן כו' ולא קאי ארב נחמן כו' דאינהו סברי כו' יוסי ב"ה שהיה גדול כו' עכ"ל משום דהוה מצינן לפרושי אר"נ ב"י ורב נחמן בר חסדא מייתי מהא דאמר רב הונא ב"י א"ר ששת הלכה אין נמלכין אלא דלא ניחא להו לפרש הכי דא"כ מאי אולמיה ליה לאתויי מרב ששת כיון דס"ל כו' יוסי ב"ה שהיה גדול מרב ששת אלא ארמי בר חמא ורבא קאי דלא ס"ל כריב"ה וק"ל:

- 1) משנה
 - a) If an אשה is מורדת we're פוחתין מכתובתה at the rate of ז' דינרי לשבת
- 2) רש"י according to גמרא
 - a) הזרו ונמנו were רבותינו and said
 - i) We're מכריזין on the אשה on four שבתות and she then loses her entire כתובה
 - b) רמי בר חמא
 - i) Agrees with רבותינו and adds that בית דין is שולח to the אשה before and after each הכרזה
- 3) רש"י of the המשך as understood by גמרא
 - a) דרש רב נחמן בר רב חסדא הלכה כרבותינו
 - b) רבא
 - i) האי בורכא
 - (1) Contrary to רב נחמן בר רב חסדא
 - (2) the הלכה
 - (a) follows our משנה that she loses her כתובה gradually
 - (b) and doesn't follow רבותינו who say she loses her כתובה quickly
 - c) רב נחמן בר יצחק
 - i) מאי בורכתי
 - (1) הלכה כרבותינו is correct that רב נחמן בר רב חסדא
 - (2) Because ר' יוסי בר' חנינא דין רב נחמן בר רב חסדא who is a גברא רבה
 - d) קשיא
 - i) "איהו כמאן סבר"
 - ii) Meaning
 - (1) On whom does רבא base his שיטה that the הלכה follows the משנה

- e) תירוץ
- i) Part 1
- (1) אתמר
- (a) רבא אמר רב ששת
- (i) הלכה דנמלכין
- (b) רב הונא בר יהודה אמר רב ששת
- (i) הלכה דאין נמלכין
- ii) Part 2
- (1) משנה gradually as set out in the כתובה means we reduce her נמלכין (1)
- iii) Part 3
- (1) נמלכין that רבא as understood by רב ששת follow רבא (1)
- 4) רבינו תם as understood by גמרא of המשך
- a) רמי בר חמא of הוספה without the הלכה כרבותינו that דרש רב נחמן בר רב חסדא
- b) רבא
- i) האי בורכא
- (1) Contrary to רב נחמן בר רב חסדא
- (2) רמי בר חמא of הוספה **with** רבותינו follows הלכה the
- c) רב נחמן בר יצחק
- i) מאי בורכתי
- (1) רמי בר חסדא of הוספה without the הלכה כרבותינו is correct that רב נחמן בר רב חסדא חמא
- (2) ר' יוסי בר' חנינא of דין in the name of רב נחמן בר רב חסדא said ר' who is a גברא רבה
- d) קשיא
- i) "אינהו כמאן סברוה"
- ii) Meaning
- (1) On whom do רבא and רמי בר חמא base their שיטה that the הלכה follows רמי בר חמא of הוספה with the רבותינו
- e) תירוץ
- i) They agree with רב ששת according to רבא that נמלכין
- ii) which means the הוספה of רמי בר חמא that we're שולחין לה before and after each הכרזה
- 5) מהרש"א
- a) שאלה

- i) Why doesn't תם רבינו explain
- (1) that "אינהו" refers to רב נחמן בר חסדא and רב יצחק בר נחמן who say אין שולחין רמי בר חמא and רבא and disagree with רבא and רמי בר חמא
 - (2) and that the גמרא answers that רב נחמן בר חסדא and רב יצחק בר נחמן agree with רב ששת אמר רב יהודה בר הונא that אין נמליכין
- b) תשובה
- i) Since ר' יוסי בר' חנינא who is a גברא רבה agrees with רב נחמן בר חסדא and רב נחמן בר יצחק
 - ii) It would be more מסתבר for them to rely on ר' יוסי בר' חנינא than on רב ששת who isn't a גברא רבה relative to ר' יוסי בר' חנינא

תוספות ד"ה אבל אמרה

לשון מהרש"א

בד"ה אבל אמרה כו' וזה נמי אין להקשות כו' וע"ק משלהי נדרים מההוא נואף כו' תהא נאמנת במגו כו' עכ"ל לפי מה שכתבו דלא מצי למימר מאיס עלי אלא היכא דיש רגלים לדבר לא תקשי מידי ממתני' ומשלהי נדרים אלא דניחא להו לתרוצי בע"א וק"ל:

בא"ד וכן נראה דבאומרת טמאה אני לך כו' כיון דשויא נפשה חתיכה דאיסורא כו' עכ"ל וק"ק לפ"ז הא אמרינן במתני' דהתם דא' מהשלש נשים דאומרת טמאה אני לך דמותרת למשנה אחרונה משום דעיניה נתנה באחר ולא אמרי' דשויא נפשה חתיכה דאיסורא ואין סברא לחלק בזה בין אשת כהן לאשת ישראל וק"ל:

1) תוספות part 1

a) יש מפרשין of שיטה

i) If an אשה is מסרבת בתשמיש and says עלי מאיס and there is רגלים לדבר

ii) אשה must be מגרש בעל

2) תוספות part 2

a) says in נדרים that רבא

i) An אשה isn't אסורה to בעלה if a נואף was פורץ הוצא when בעל entered בית האשה

ii) but the אשה is אסורה if the נואף was מירכס and went into hiding in בית האשה

b) now

i) if the עדים saw the נואף and the אשה together כדרך המנאפין it's a פשיטות that she's אסורה

ii) So it must be that the עדים didn't see the נואף and the אשה together כדרך המנאפין

iii) Why then is she אסורה when the נואף was מירכס

c) Must be that

i) She said לך אני טמאה

ii) And

(1) If the נואף was פורץ הוצא

(a) She has no נאמנות because we assume that עיני' נתנה באחר

(2) while if מירכס

(a) she has נאמנות because the fact of מירכס supports her טענה

d) יש מפרשין to קשיא

i) If the נואף was פורץ הוצא and she said לך אני טמאה

ii) Why doesn't she have נאמנות based on the מיגו she could have said עלי מאיס and חייב להוציאה בעל would then have been

- 3) ד"ה אבל אמרה at מהרש"א
- a) קשיא could have answered its טענה of בעל is להוציאה חייב for a טענה of תוספות only where there are רגלים לדבר עלי
- 4) תוספות of המשך
- a) Even in a case where בעל isn't להוציא an אשה who says לך טמאה אני
- b) There is a שיטה that she is still אסורה to him because דאיסורא שויה אנפשה חתיכה דאיסורא
- 5) דף צ: at נדרים in משנה
- a) An אשה who says לך טמאה אני לך יוצאת and is מותרת לבעלה because we're חושש עיני' נתנה באחר that
- 6) מהרש"א
- a) קשיא
- i) Why isn't she אסורה because דאיסורא שויה אנפשה חתיכה דאיסורא
- b) Possible תירוץ
- i) the משנה there deals only with אשת כהן who says לך טמאה אני because נאנסתי
- ii) And
- (1) because she didn't act ברצון
- (2) this doesn't count as דאיסורא שויה אנפשה חתיכה דאיסורא
- c) Possible תירוץ dismissed
- i) This is a דוחק
- ii) Because אשת כהן שנאנסה is still אסורה דאיסורא חתיכה חתיכה for בעלה כהן

דף סד.

תוספות ד"ה תבע לחלוץ

לשון מהרש"א

[דף סד עמוד א] תד"ה תבע לחלוץ כו' וכן הא דאמר כאן שתבעה היא והוא אינו רוצה לא כו' עכ"ל משום דהשתא דלא נזקקין אפילו לו ("אינו" מלה זו לית' בדפוס ראשון)) אלא בתבע לחלוץ ע"כ הא דרב תחליפא משמיה דשמואל בתבע הוא דנזקקין לו היינו נמי בתבע לחלוץ והיא אינה רוצה לא לחלוץ ולא לייבם ודומיא דהכי בתבעה היא דאין נזקקין לה היינו נמי בתבעה לחלוץ והוא אינו רוצה לחלוץ ולא לייבם ואין להקשות כו' ודו"ק:

- 1) ברייתא
 - a) כותבין אגרת מרד לשומרת יבם
- 2) גמרא
 - a) שמואל
 - i) אין כותבין אגרת מרד לשומרת יבם
 - b) קשיא
 - i) The שמואל isn't consistent with ברייתא
- 3) גמרא of the הוה אמינא תירוץ
 - a) Part 1
 - i) כותבין אגרת מרד and תבע הוא deals with ברייתא The
 - ii) אין כותבין אגרת מרד and תבעה היא deals with שמואל
 - b) Part 2
 - i) רב תחליפא אמר שמואל of מימרא This is consistent with a
 - ii) Where רב תחליפא אמר שמואל says
 - (1) תובע if he's לו נזקקין that מימרא of רישא in the
 - (2) תובע if she's אין נזקקין לה that מימרא of סיפא in the
- 4) גמרא of the מסקנא
 - a) Both the ברייתא and שמואל deal with תבע הוא
 - i) The ברייתא deals with where תבע הוא לחלוץ and she wanted neither יבום nor חליצה
 - ii) שמואל deals with תבע הוא לייבם and she wanted neither חליצה nor יבום
 - b) Now
 - i) The ברייתא of רישא that רב תחליפא אמר שמואל where נזקקין לו says
 - (1) Must deal with תבע הוא לחלוץ והיא לא רצה לא לחלוץ ולא לייבם

- (2) Because otherwise this רישא wouldn't be consistent with the ברייתא
- ii) The תבעה היא אין נזקקין לה where רב תחליפא אמר שמואל סיפא of
 (1) In order to be similar to the רישא
 (2) Presumably deals with תבעה היא לחלוץ והוא לא רצה לא לחלוץ ולא לייבם
- c) קשיא
- i) Where she is "באה מחמת טענה" – the details of this aren't relevant here
- ii) Why don't we write an אגרת מרד in favor of the אשה in the סיפא where the אשה is תובעת
- 5) מהרש"א as explained by תוספות
- a) It would have been a stronger קשיא for the גמרא to ask that the גמרא says in מסכת יבמות that
 i) where an אשה is תובעת חליצה
 ii) we're חולץ the יבם to be מייבם or to be כופה

דף סד:

רש"י ד"ה לבית המנוגע

לשון מהרש"א

[דף סד עמוד ב] בפרש"י בד"ה לבית המנוגע כו' ושל עירוב שיערו להקל ובמצומצמות כו' עכ"ל וה"ה דהכא במשרה שיערו להקל במצומצמות כדפריך ואי ר"ש תמני סרי הויין וק"ל:

- 1) מסכת עירובין in משנה
a) קב in a ככר and 3 סעודות in a שמעון ר' says there are three
- 2) משנה here
a) For the בית המנוגע of חשבון in a ככר there are two סעודות
- 3) רש"י
a) Our משנה is consistent with ר' שמעון because it's possible that
 - i) When ר' שמעון says in מסכת עירובין that there are three סעודות in a ככר he means מצומצמות סעודות that are
 - ii) While our משנה deals with סעודות בינוניות
- 4) משנה of our המשך
a) ב' קבין חוטין לשבוע with משרה אשתו בעל is
- 5) גמרא
a) הקדמה
 - i) The same as in מסכת עירובין
 - ii) ר' שמעון says there are three סעודות in a ככר and 3 ככר in a קב
 - iii) so the two קבין שבוע that בעל needs to give are enough for 18 סעודות
- 6) מהרש"א
a) Here too ר' שמעון deals with מצומצמות סעודות
b) Because
 - i) for סעודות בינונית we've established that there are only two סעודות in a ככר
 - ii) which would mean there are only 12 סעודות in two קבין

רש"י ד"ה תמני סעודות

לשון מהרש"א

בד"ה תמני סעודות כו' וי"ד סעודות היא צריכה לשבת עכ"ל כתב מהרש"ל צ"ע אמאי פרש"י י"ד סעודות הלא הן ט"ו כו' ונראה שרש"י סבר מה שמקשה ועוד י"ג הויין ולא אקשי אכתי כו' אבל ממנחה לא פריך לפי שאינה הכרחית כ"כ שהרי יכול להשלימה במיני תרגימא ופירות כו' עכ"ל והוא דחוק שהמקשה לא חשיב סעודה שלישית והמתרץ חשיב לה כדקאמר לרבנן (לריב"ב) דל חדא לארחי ופרחי ולר"ש דל ג' לארחי ופרחי אבל הנראה דהכא פרש"י י"ד סעודות למאי דקים ליה השתא כמאן דאמר אוכלת עמו לילי שבת ממש כדקאמר הניחא למאן דאמר אכילה ממש כו' ולמאי דמסיק לר' חידקא ט"ז הויין היינו למאן דאמר אכילה תשמיש כמ"ש התוס' בהדיא דלמאן דאמר אכילה ממש לא הווי אלא ט"ו אף לרבי חידקא ולרבנן י"ד ולמסקנא א"ש דכל היתרון לארחי ופרחי ותו לא מידי ודו"ק:

- 1) הקדמה First
 - a) There are two standard סעודות every day for a total of 14 סעודות a week
- 2) Second הקדמה
 - a) For רבנן there is one additional סעודה on שבת
 - b) For ר' חידקא there are two additional סעודות on שבת
- 3) here משנה
 - a) בעל is משנה אשתו with חוטין לשבוע משנה אשתו בעל
- 4) in משנה עירובין
 - a) Apparently
 - i) קבין חטין in two סעודות 18 says ר' שמעון
 - ii) קבין חטין in two סעודות 8 says ר' יוחנן בן ברוקה
- 5) גמרא
 - a) קשיא
 - i) The משנה can't follow ר' שמעון who says that בעל is חטין for 18 סעודות (1) since
 - (a) in the לשון of רש"י
 - (b) "והיא אינה צריכה אלא י"ד סעודות לשבוע"
 - ii) Nor can the משנה follow ר' יוחנן בן ברוקה who says two קבין חטין per שבוע are enough only for 8 סעודות
 - b) תירוץ
 - i) חטין of קבין in two סעודות 12 actually holds that ר' יוחנן בן ברוקה
 - c) קשיא

- i) "אכתי תרתי סרי הויין"
- d) תירוץ
 - i) There's another סעודה that she eats together with בעל on שבת ליל
- e) There are two קושיות to this תירוץ
 - i) קשיא First
 - (1) The תירוץ works if the "אכילה" on שבת ליל means "אכילה ממש" because then this אכילה counts as another סעודה
 - (2) But the תירוץ doesn't work if the "אכילה" on שבת ליל means תשמיש because then this אכילה doesn't count as another סעודה
 - ii) קשיא Second
 - (1) Even if the "אכילה" on שבת ליל means "אכילה ממש"
 - (2) תליסר הויין – there are 13
- f) ר' יוחנן בן ברוקה for תירוץ
 - i) ר' יוחנן בן ברוקה actually holds that there are 16 סעודות in two קבין of חטין
- g) קשיא to the תירוץ for ר' יוחנן בן ברוקה
 - i) This תירוץ works for ר' חידקא who says there are 4 סעודות on שבת so a total of 16 סעודות are needed for the 12 סעודות on the first 6 days of the week and for 4 סעודות for שבת
 - ii) This תירוץ doesn't work for רבנן
 - (1) who say there are only 3 סעודות on שבת a total of a total of only 15 סעודות for the week
 - (2) so there's one סעודה too many
- 6) ד"ה כמאן at תוספות
 - a) Further קשיא to the תירוץ for ר' יוחנן בן ברוקה
 - i) The תירוץ doesn't work even for ר' חידקא if the סעודה of שבת ליל means אכילה ממש
 - ii) Because then for ר' חידקא also she has one סעודה too many for a total of 17 סעודות
- 7) גמרא of המשך
 - a) ר' יוחנן בן ברוקה for תירוץ
 - i) It's not a קשיא to רבנן that her 16th סעודה is one too many
 - ii) Because she needs the 16th סעודה to ארחי ופרחי
- 8) ד"ה כמאן at תוספות of המשך
 - a) Note that the תירוץ of the גמרא based on ארחי ופרחי is also a תירוץ to the קשיא that ר' חידקא asked to תוספות

- b) Namely
- i) Its correct that for ר' חידקא she has 17 סעודות if the אכילה on שבת ליל is אכילה ממש
 - ii) But she needs the 17th סעודה for ארחי ופרחי
- 9) גמרא of the מסקנא
- a) Now that we've realized that the אשה needs סעודות for ארחי ופרחי
 - b) The משנה can also follow ר' שמעון who says he gives her 18 סעודות:
 - i) For רבנן the extra three סעודות are for ארחי ופרחי
 - ii) For ר' חידקא the extra two סעודות are for ארחי ופרחי
- 10) מהרש"ל
- a) רש"י to קשיא
 - i) At the start of the סוגיא when the גמרא asks that the משנה couldn't follow ר' שמעון who says that two קבין חטין are enough for 18 סעודות
 - ii) And רש"י explained that the מקשן asked this קשיא because the מקשן thought that she needs only 14 סעודות each week
 - iii) Why did רש"י apparently assume that the מקשן didn't realize
 - (1) that for רבנן she needs an additional סעודה for שבת for a total of 15 סעודות
 - (2) and that for ר' חידקא she needs an additional two סעודות for שבת for a total of 16 סעודות
 - b) תירוץ
 - i) Part 1
 - (1) For the additional סעודות of שבת it's enough to eat מיני תרגימא and פירות and that's why these סעודות aren't counted in the חשבון of סוגיות in our סוגיא
 - (2) When רש"י says "והיא אינה צריכה אלא י"ד סעודות" רש"י means that she needs only 14 סעודות besides the additional סעודות for שבת for which מיני תרגימא and פירות are enough
 - ii) Part 2
 - (1) We'll show below that it's on the basis of these additional סעודות that the מקשן asks "תליסר הויין" meaning that it ought to be enough if בעל gives her 13 סעודות that need to be included in the חשבון of סוגיות
 - (2) This proves that the מקשן realized from the start that additional סעודות are needed for שבת
 - iii) Part 3
 - (1) Here's the חשבון of the 13 סעודות
 - (a) On each of the five days from Sunday through Thursday
 - (i) she eats one סעודה at בקר and another סעודה at מנחה

- (ii) for a total of 10 סעודות
- (b) on Friday
 - (i) she eats only one סעודה at בקר – she eats no סעודה at מנחה because later on ליל שבת she eats one סעודה with בעל
 - (ii) for a total of 11 סעודות through Friday
- (c) on ליל שבת she eats one סעודה with בעל
 - (i) For a total of 12 סעודות through ליל שבת
- (d) On שבת she eats one סעודה at בקר
 - (i) For a total of 13 סעודות through בקר on שבת

iv) Part 4

- (1) שאלה
 - (a) How does רש"י know that
 - (i) when the מקשן asks "תליסר הויין"
 - (ii) The מקשן doesn't mean to ask that "there are only 13 and 13 still aren't enough"
- v) תשובה
 - (1) Can't be that he means 13 still aren't enough
 - (2) Because
 - (a) then the גמרא would have asked "אכתי תליסר הויין"
 - (b) The same as it earlier asked "אכתי תרי סרי הויין"

11) מהרש"א

- a) מהרש"ל to קשיא
 - i) why is it that
 - (1) Once the תרצן says that for ברוקה בן יוחנן ר' she gets 16 סעודות
 - (2) the גמרא does count the additional סעודות for שבת towards the חשבון of סעודות
- b) מהרש"ל of קשיא to מהרש"א of תירוץ
 - i) The מקשן does count the additional סעודות of שבת towards the חשבון of סעודות סוגיא in our היטין
 - ii) Now
 - (1) When רש"י says that "היא אינה צריכה אלא י"ד סעודות"
 - (2) רש"י means that she needs only 14 סעודות besides the סעודה she's אוכלת ליל שבת on בעל with
 - iii) Because רש"י says that

- (1) From the start of the סוגיא the מקשן already realized that
- (a) she's אוכלת this סעודה with בעל
 - (b) And that "אוכלת" means "אכילה ממש"
- c) Now
- i) When the גמרא then proceeds to ברוקה ר' יוחנן בן ברוקה and asks in turn that "אכתי תרי" "תליסר הויין" and "סרי הויין"
 - ii) The גמרא means to say outright what we've just explained
 - (1) Namely that
 - (a) 2 קבין חטין aren't enough
 - (b) unless there's also an אכילה ממש of the סעודה she eats with ליל שבת and that he's not משרה to a שלישי
- d) Note that
- i) As we've already in part in the גמרא and תוספות that
 - (1) When the גמרא later answers that for ר' יוחנן the קבין חטין are enough for 16 סעודות
 - (a) This precise תירוץ can't apply to רבנן who need a total of 15 סעודות so for them it must be that the two קבין are enough for 14 סעודות if the אכילה on ליל שבת is an אכילה ממש
 - (b) And this precise תירוץ can't apply to ר' חידקא who needs a total of 16 סעודות so for ר' חידקא it must be that the two קבין are enough for 15 סעודות if the אכילה on ליל שבת is an אכילה ממש
 - ii) but
 - (1) these adjustments aren't needed for the final תירוץ of ארחי ופרחי
 - (2) because whatever extra סעודות remain are needed for ארחי ופרחי

דף סה.

תוספות ד"ה אחרי

לשון מהרש"א

[דף סה עמוד א] תוספות בד"ה אחרי אכלה כו' ולכך ויחשבה עלי לשכורה עכ"ל דאי לאו שאחרי שעת אכילה התפללה לא היה חושבה לשכורה אבל קרא אשמועינן דהיה אחר זמן אכילה ושתייה ואין דרך להתפלל אז ולכך חשב שאכלה ושתתה והיתה לשכורה ועוד נראה דודאי אילו אכלה ושתתה אפשר שהיו פניה צהובים וחשב ע"י זה שהיתה שכורה אבל כיון שלא אכלה ושתתה כלום במה ראה לחושבה שכורה אי לאו שהיה אחר זמן אכילה ושתייה שאין דרך להתפלל אז ודו"ק:

- 1) שמואל א' in פסוקים
 - a) ותבכה ולא תאכל
 - b) "ותקם חנה אחרי אכלה [בקמץ] בשילה ואחרי שתה [בחולם] ויחשבה עלי לשכורה"
- 2) מהרש"א as explained by תוספות
 - a) To avoid a סתירה with the first פסוק
 - i) We read "אחרי אכלה" as if אכלה were 'ה מפיקה and for "שתה" read "שתו"
 - ii) Meaning that she was מתפללת after her זמן אכילה when she would normally have eaten and after he – אלקנה – actually drank
 - b) Now
 - i) This results in two reasons on why ויחשבה עלי לשכורה
 - (1) First
 - (a) even though in fact she hadn't eaten or drank and her face wasn't צהוב in the manner of a person who is שיכור
 - (b) still
 - (i) because זמן אכילה had passed
 - (ii) He assumed that he had eaten and drank
 - (2) second
 - (a) he thought that she was שכורה
 - (b) because
 - (i) she was מתפללת after זמן אכילה
 - (ii) which isn't the usual time for תפלה

תוספות ד"ה ונותנין לה

לשון מהרש"א

בד"ה ונותנין לה כו' מטה ומטה ומפץ משמיה דשמואל כו' כצ"ל עכ"ל ר"ל דלכך בעי בסידור ב' מטות משום דשמואל דקאמר התם דלא ידענא אסותא להני תלת וחשיב חז מינייהו מאן דאכיל נהמא ולא מסגי ד' גרמידי ובחנם דחק מהרש"ל והגיה שמא במקום דשמואל:

- 1) משנה
 - a) ונותן לה מטה מפץ [רך] ומחצלת [שאינו רך]
- 2) תוספות
 - a) גרסא Original
 - i) אף על גב דלגבי סידור [איתא בהמקבל דף קיג:] דנותנין לו מטה מטה ומפץ
 - ii) משום דשמא גבי אשה לא הטריחוהו חכמים כל כך דאפשר לה שתלך ד' אמות אחר אכילה
 - b) דפוס ווילנא and as later followed in מהרש"ל by מוגה as גרסא
 - i) אף על גב דלגבי סידור [איתא בהמקבל דף קיג:] דנותנין לו מטה מטה ומפץ משמי' דשמואל
 - ii) גבי אשה לא הטריחוהו חכמים כל כך דאפשר לה שתלך ד' אמות אחר אכילה
- 3) תוספות of ביאור – מהרש"א
 - a) because מטה a second לזה we need to give the שמואל
 - i) after eating ד' גרמידי walk it's healthy to
 - ii) and
 - (1) by giving him one מטה on which to eat and another on which to sleep
 - (2) we force him to walk after he eats and before he goes to sleep
 - b) This is adequate so the הגהה of מהרש"ל ל change "שמא" to "שמואל" isn't necessary

הדרן עלך אף על פי